

sebeno izvrsten gnoj travnikom. Za polje je pa mešani gnoj zato manj pripraven, ker se z njim lahko plevel zaseje.

Če je gospodar tako svojo skrb obrnil na travnike, mu ne bo klaje za živino manjkalo; obilna in dobra klaja pa je glavni pogoj koristne živinoreje. Od tega pa, kaj in koliko se živini krme poklada, je odvisno to, da gospodar več ali manj boljšega ali slaberega gnoja pridela. Dalje naj pa gospodar vé tudi to, da se gnoj rodovitno le potem obdrži, če trdno na kupu leži, je zmirom vlažen in če ne plesnija. To pa, da iz gnoja ne izpuhtijo tečni gazi, se ubrani s tem, da se na gnoj nekoliko prsti ali pa zmetega gipsa nasuje.

Kedar gospodar gnoj na polje izvozi, naj ga, kakor hitro je mogoče, podorje ali pa vsaj s prstjo pokrije.

Če se pomisli, da stroški pri napravi gnoja za cent 20–30 krajcarjev ali še več znašajo, in da se od odraščene goveda leto in dan pridela okoli 200 centov gnoja, ter da te stroške mora njiva poplačati s tem, kar se na njej pridela, je pač jasno kot belidan, kako treba je, da gospodar vso svojo skrb obrne na pripravljanje gnoja.

To vse spada v umno živinorejo. Ni pa vsak umen živinorejec, ki ima poln hlev živine. Le tistemu gospodarju gre ime živinorejca, ki vé, kaj hoče doseči, in izbira prave poti, da ta cilj doseže.*) Vsak drug, čegar glavna skrb je le to, da se mu živina vsako leto ubreji, ne zasluži imena živinorejca, ampak le ime govedarja.

Konec mojih besedi je pa ta, da umni gospodar mora biti dober računar, ki z mero in vago v rokah zapisuje vse dogodke v hiši in na dvorišču, na polji in v hlevu, vse dohodke in stroške marljivo zaznamuje, prevdarja in pretehtuje vse, da koncem leta natanko vé, kaj je čez leto dosegel, zakaj se mu je ena reč dobro posrečila, druga pa škodo prizadela.

Po vsem tem pride sam do spoznanja, ali je gledé na svoje razmere prav gospodaril ali da mu je treba gospodarstvo predrugačiti.

Taki misleči in mirno prevdarjajoči gospodarji, ki se nikoli ne prenačijo, iščejo in najdejo dobrih podučnih knjig in časnikov; tudi pristopijo kot udje k družbam kmetijskim, ki jim pojasnijo marsikaj, kar še sami ne vedó, in tako stopajo prevdarno z zahtevami novega časa naprej. Taki gospodarji ne pridejo nikoli na kant!

Gospodarske skušnje.

* *Kako predenico na senožetih pokončati.* Nasvetuje se zoper to nadlogo marsikaj, al pomaga malo kaj. Po novejših skušnjah je neki najbolje, če se predenica požanje ali pokosi, potem pa tisti kraji, kjer predenica stoji, prekopajo. Če je detelja že precej velika — kajti takrat se najbolj zapazi ta nadloga — potem se mora pokositi, predno se zemlja tam razkopava. Ni pa koristno tako razkopane kraje koj z novim deteljnim semenom obsejati, ampak bolje je s setvijo vsaj kake 4 tedne čakati. Na takem mestu novo seme bolje obrodi in gospodar si mora gotov biti, da je predenico pokončal. Če pa tega ne stori, potem je mogoče, da nekatere nitke nadležne predenice niso še vsahnile in da nove deteljne rastlinice zopet zapredó. — Na te skušnje se opira celó policijski ukaz okrajne gosposke Engen-

*) V slovenskem jeziku je družba kmetijska Kranjska izdala „nauk o umni živinoreji“ z ličnimi podobami, spisan od dr. Jan. Bleiweisa, kateri tako jasno razklada vodila umne reje konj, goved, ovac, koz in prešičev, da noben gospodar bi ne smel biti brez te koristne knjige, katera veljá le 80 krajcarjev.

ske na Saksonskem, po katerem se ne sme na deteljša, ker je predenica bila izkopana, pred 4 tedni nova detelja vsejati.

Živinozdravniška skušnja.

Kaj storiti, če je kravi po kaki bolezni vime trdo postalo.

Trdo vime, če je bolezen zastarela, je težko ozdraviti. Včasih se sicer primeri, da se trdina sama po sebi izgubi, ko je krava zopet tele imela in iznova mleko začelo v vimenu se narejati. Če trdina ni zastarela, se pa včasih tudi posreči, jo odpraviti s tem, da se trdo vime dvakrat v tednu namaže z mazilom, za katero se vzame en del joda, en del jodkalija in pa 15 delov sala; predno se pa vime s tem mazilom namaže, treba ga je vselej z mlačno vodo dobro umiti; tudi to pripomore k vspehu mazila, če se vime večkrat gladi in rahlo gnjete in pa poskusi sesec na strjeni strani včasih molsti. Če vse to ni pomagalo, potem naj se poskusi, ko je breja krava nehala molsti, in sicer kakih 14 dni pred porodom, sesce na strjeni strani vimena večkrat prav rahlo molzti, da se s tem obudi mlekotok.

Razglas konjerejcem Kranjskim.

C. k. deželna vlada je po nasvetu družbe kmetijske sklenila, da, kakor prejšnja leta, bode tudi letos c. kr. komisija šla po deželi ogledavat žebce tacih gospodarjev, kateri želijo za nje dovoljenja (licence) za letošnje spuščanje dobiti.

Ta komisija pride v Radoljico 21. dne, v Kranj 22. dne, v Kamnik 24. dne, v Ljubljano pa 25. dne tega meseca dopoldne ob 9. uri. V Ljubljani je, kakor druga leta, preiskavanje žebcev v živinozdravnišnici na spodnjih Poljanah.

Zraven vojaških komisarjev sta v tej komisiji gosp. grajščak J. F. Seunig, kot zastopnik družbe kmetijske in pa gosp. dr. Schindler, c. k. živinozdravnik, kot zastopnik deželne vlade.

C. k. okrajnim glavarstvom je c. k. deželna vlada ukazala, da gospodarjem, ki imajo za plemo sposobnih žebcev, na drobno vse povedó, kar jim je vedeti potrebno.

Glavni odbor družbe kmetijske Kranjske.

Znanstvene stvari.

Zapisnik 43. odborove seje Matice Slovenske

v Ljubljani 18. decembra 1878.

Vdeležilo se je te skupščine 16 Ljubljanskih odbornikov (gospodje dr. Jan. Bleiweis kot predsednik, dr. Jarec, Klun, Kozler, Kržič, Marn, Močnik, dr. Poklukar, Praprotnik, Robič, Souvan, Stegnar, Šolar, Tomšič, Zupančič, dr. Zupanec) in 1 vnanji odbornik (gosp. Luka Svetec.)

Predsednik dr. Jan. Bleiweis pozdravi zbrane in omenja hvalevrednega darila g. Petra Kozlerja, ki je Matici poklonil lepo zbirko svojih knjig in časopisov. Odbor mu izreka toplo zahvalo.

Tajnik poroča o važnejših stvaréh tako-le: Od zadnje redne odborove seje, to je od 6. marca t. l., vpisalo se je v vložni zapisnik 141 števil, med katerimi so važnejše te-le:

Gosp. Jožef Križman vpraša: je li Matica za to, da se z ozirom na slovenske Primorce s podporo Matičino (po §. 1. društvenih pravil) izdā slov.-italijanska slovnica. — Odbor določi, da se o tem natančneje ukrene takrat, kedar odboru dodelani rokopis pride v roke.

Po prizadevanji dr. Zupanca je Matica iz konkurzne obravnave o Lercherjevi knjigarni dobila za 35 gold. 74 kr. knjig, ki jih je imela tam v razprodaji. — Gosp. doktorju izreka se za trud njegov zahvala.

Več posamesnih oseb in zavodov prosi, da bi se jim podarilo Matičinih knjig. — Odbor je določil, da se prošnje vslišijo s tem pogojem, da se dotični zavodi za naprej vpišejo med Matičine ude; prošnje posamesnikov se z ozirom na družbena pravila največ zavržejo. Ob enem se pa odseku za izdavanje nalaga, naj te zadeve preiskuje in v eni prihodnjih odborovih sej nasvetuje načelo, kako naj bi se o tacih prošnjah ravnalo.

C. kr. izobraževalnica za učitelje v Mariboru vpraša, po čem bi Matične knjige za svojo knjižico dobivala. — Odbor je pritrdil tajnikovemu predlogu, da se jej za 25% odbitka pripuščajo.

Pregledovalci društvenih računov naznanjajo odboru, da so Matične račune v redu našli. — Odbor vzame poročilo z zahvalo gosp. pregledovalcem na znanje.

Profesor Fr. Marn piše iz Zagreba, da je njegova „Hrvatska slovnica za Slovence“ uže natisnjena, in da obsega 10½ pôle. — Odbor določi g. pisatelju dotično nagrado.

„Narodnega blaga“, ki ga nekateri rodoljubi Matici pošiljajo, se nekaj sprejme, nekaj ne, ter se pošiljateljem vrača z opombo, naj bi bili pri nabiranju narodnega blaga previdnejši, da bi ne zapisovali takih reči, ki nimajo posebne vrednosti ali so bile uže natisnene.

Nadučitelj g. Fr. Jamšek prosi, da bi se šolski in učiteljski knjižnici v Rajhenburgu podarilo nekaj Matičinih knjig. Določi se: Ako navedeni knjižnici pristopite k Matici, podeli se jima nekaj takih, ki jih je v Matičini zalogi še po več iztisov.

Prof. Hubad ponuja odboru spis „Starožitnosti slovanske“. — Odbor nasvetuje, naj se posamni oddelki sprejemajo v „Letopis“, ker izdati jih na svitlo v veči samostojni knjigi, finančne razmere zdaj ne dopuščajo.

Prof. Glowacki poroča o svojem rokopisu „Flora slov. dežel“, da je že mnogo tega dela izgotovil in ga prof. Erjavcu v pregled poslal. — Odbor vzame to poročilo na znanje in določi, da Matica utegne s tiskom „Flora“ pričeti leta 1880.

Prof. dr. Jos. Križan iz Varaždina piše, da je dogotovil „Logiko“ v slovenskem jeziku in da ga je volja odseku za izdavanje knjig jo na ogled poslati. Določi se, da naj odsek rokopis pregleda in o svojem času o njem poroča.

O. Chrysogon Majer izročuje pismeno Matici predlog, naj bi izdala „Universalgeschichte der christlichen Kirche“ (v. Dr. Alzog) v slovenskem jeziku. Odbor izroči ta predlog odseku za izdavanje knjig.

O. Stan. Škrabec, učitelj filologije v Kostanjevici pri Gorici, vpraša, ali bi Matica prevzela izdavanje njegovih „študij o slovenskem glasoslovju“, katerih začetek je bil natisnen v Novomeškem gimn. programu leta 1870. Predlog gre tudi odseku za izdavanje knjig v poročilo.

Slavnemu našemu pesniku Jovanu Veselu Koseškemu se je k njegovemu 80. rojstnemu dnevu 19. septembra t. l. poslalo po Jos. Cimpermanu v pesmi zloženo voščilo v lično natisnjeni diplom, ki so jo tukajšnji odborniki podpisali. En odtis te diplome hrani se v Matičini pisarni.

Ravno tako je Matica tudi v odborovem imenu svojemu predsedniku dr. Jan. Bleiweis u o njegovi 70letnici izročila krasno diplomu častnega uda. Gosp. predsednik se odboru toplo zahvaljuje za častno mu priznanje.

Koperski slovenski pripravniki prosijo Matičinih knjig v dar. — Določi se, da se prof. pl. Kleinmajerju jih pošlje nekoliko v razdelitev.

(Konec prihodnjič.)

Slovstvene stvari.

Jezikoslovne opazke.

Iz Rusije. — η.

Slovenci, ki začenjajo učiti se Ruskega jezika, morajo posebno skrbno paziti na predloge *v*, *u* in *pri*, ki imajo vsak svoj pomen in vsak svojo konstrukcijo, tako da, če postaviš *u* na mesto *v*, ali *pri* na mesto *u*, boš vselej kaj drugega povedal. Na pr.: „Pri Petru Velikom raz vsadnik ostavlja konja *v* snegu *u* doma, sam že grēlse *v* domē *u* pečki“. Ako bomo trdili, da Ruski predlog *u* je to, kar slovenski predlog *v* (ali hrvatski *u*), in da ruski predlog *pri* je enak slovenskemu predlogu *pri*, tedaj bomo na slovenski jezik preveli tako-le: „Pri Petru Velikom je enkrat pustil jezdec konja *v* snegu *v* hiši, sam pa se je grel *v* hiši *v* peči.“ To pa vsak vidi, da ne more biti, da bi konj stal *pri* Petru *v* hiši *v* snegu, ali da bi se jezdec grel *v* peči. Po slovenski bo to tako-le rečeno: „Ko je caril Peter Veliki (ali pa: pod Petrom Velikom — ob času Petra Velikega) je pustil nek jezdec konja *v* snegu *pred* hišo, sam pa se je grel *v* hiši *pri* peči“. Imenovane tri predloge Rusi strogo ločijo; nikakoršna gramatika, nikakoršna učena knjiga, nikakoršen roman, nikakoršen časopis jih ne meša.

Ruski predlog *pri*, ki se stavi, kakor slovenski predlog *pri*, s predložnim pad. (cas. localis), se nekoliko drugače upotrebuje, kakor slovenski predlog *pri*, ter se po slovenski opisuje s celim stavkom, ali z drugim predlogom. Na priliko: *Pri* mojej žiznji = dokler bom jaz živ; *pri* tebe bilo skazano = *v* pričō tebe je bilo rečeno (ti si tedaj sam slišal); *pri* pomošči brata = z bratovo pomočjo. V zloženih besedah se večkrat prevodi s *pri*, včasih pa z drugim predlogom, na pr.: *priskakal* vsadnik = *priskakal* je jezdec; *priključitjse* = *primeriti* se = *zgoditi* se; *pribor* = *oprava*; *priglasitj* na obed = *povabiti* na kosilo.

Ruski in (staroslovenski) predlog *v* je vselej konsonant in nikoli ni vokal ter se upotrebuje prav tako, kakor slovenski predlog *v*, z viniteljnimi padež. (accusativus) in s predložnim padež. (localis). Na pr.: *idu v gorod* = grem *v* mesto; *ja bil v gorodě* = bil sem *v* mestu. Zložene s predlogom *v* ruske besede se največkrat prevodijo na slovenski jezik z enacimi zloženimi besedami, bolj redko z drugimi predlogi, na pr.: *vlivatj* vino *v* vedro = *vlivati* (zlivati) vino *v* vedro; *ja vručil tebe dengi* = dal sem ti (*v* roke) denarje; *ja vpisan v protokol* = *zapisan* sem *v* protokolu; *vkus* = okus; *vkusitj* = *pokusiti* (jed); *vbivatj* kol *v* zemlju = *vbivati* kol *v* zemljo; *vpadatj v porok, v greh* = *vpadati v pregreho, v greh*; *komar vlez mne v uho* = *komar mi je vlezl v uho*; *vtijkátj nitj v iglu* = *vtikati nit v iglo* (*v šivanko*); *vhod v gostinnicu, v čitalnju, v sad* = *vhod v gostivnico, v čitalnico, na vrt*.

Ruskega (in staroslovenskega) predloga *u*, ki se stavi vselej samo z roditeljnimi padežem (genitivus), in ki je vselej vokal in nikoli ni bil in ni konsonant, mi Slovenci nimamo, razen v nekaterih nemno-

Še le sedem sirotic ima srečo, da po tako prijaznih prostorih nove ubožnice brez skrbi tekajo kakor domače in si za svoj namen prizadevajo. Pa kaj je to številce proti velikemu številu tistih, ki niso nič manj potrebne té pomoči, temuč ne mara le še bolj in še v višji stopnji?

Pa kolikim in kolikošnim nevarnostim odidejo uboge reve, ki so sprejete v tolikanj dobrotljivo napravo!

O važnosti obéh naprav še več govoriti, bi se reklo brez potrebe truditi blage ljudi, za kakoršne edino so odmenjene te vrstice.

Obé napravi pa ste le potem zmožni svoje djanje vspešno skazovati, ako se jima naklonijo potrebni pomočki, da se ohranite.

Oziroma na tehtnost tacih naprav in na ravno omejeno okoliščino je slavna c. kr. vlada sestri prednici Leopoldini Hoppe v edinosti z nekaterimi ljudoljubnimi gospodi v Ljubljani pridobila vis. ministersko privoljenje, da smé brez loterijskega davka napraviti srečkanje raznih izdelkov (efektno loterijo) v prid tukajšne hiralnice in dekliške ubožnice.

Ta loterija ima 800 vrst (serij) po 125 srečk, in vsaka srečka stane le 25 soldov.

Vzdigovanje srečk je tako vravnano, da na vsako vrsto (serijo) mora priti 1 veliki in 3 manjši dobitki. Vzdigovanje pa bode velikonočni torek tega leta. Toda napravi vgoden vspeh se zamore doseči pa le z zedinjenimi močmi.

In kdo bi pri takem občno koristnem početju hotel zgolj mrzel gledavec biti? Že samo ta misel, da nobeden si ni svést, če ga kaka neozdravljiva bolezen ne zadene, pa da sleherni otrok utegne po kaki nezgodi postati sirota, — že sama ta misel, pravim, naj navdušuje blage srca k vdeleževanju pri tem početju, da se tako reč zarés posreči.

Veliko jih je pa, ki se jim ne pogreša volja in bi radi po svoje kaj pripomogli, ako bi jim bilo znano, kako naj se reči lotijo.

Takim, kateri so voljni kaj storiti, naj se djanje njih delavnosti zlajšuje, kakor nasledva:

1. Naj to početje (loterijo v prid hiralnice in ubožnice) priporočajo.

2. Naj darujejo takih reči in izdelkov, ki so pripravi za dobitke; sprejemajo jih s hvaležnostjo usmiljene sestre v hiralnici — v Kravji dolini št. 11; v dekliški ubožnici na Poljanah št. 30, in v deželni bolnišnici.

Veliko število izdelkov in reči za dobitke je že skupaj in še obljubljenih; med temi je dosti prav dragocenih.

3. Naj kupujejo srečke, ki se tudi dobivajo po ravno imenovanih hišah. Kolikor za zdaj, se dobivajo srečke v Ljubljani že po naslednjih krajih:

- a) Pri Blaznikovih naslednikih, na Bregu.
- b) Pri peku g. Jenko-tu ob dunajski cesti.
- c) Pri g. Dogan-u v zalogi pohišne robe, v Šelengovih ulicah.
- d) Pri g. trgovcu Lukmanu, v Slonovih ulicah.
- e) Pri g. Tom. Pirnat-u, v štacuni na št. Jakopskem trgu.
- f) Pri gospej Šupevčevi, v Slonovih ulicah.
- g) Pri g. trgovcu Veču, v šolskem drevoredu.

Kupovanja srečk se skorej vsak lahko vdeleži, ker srečka stane le 25 soldov.

Vodstvo rečne loterije sprejemavce celih vrst (po 125 srečk), kakor tudi darovavce dobitkov, šteje za dobrotnike in o svojem času bode njih imena hvaležno razglasilo.

K temu so šteti tudi tisti sprejemavci celih vrst, ki srečke zlagoma oddajajo.

Kdor bi želel dopisovati, se prosi, naj naredi dopis do vodstva efektne loterije v hiralnici v Ljubljani.

Naj tedaj bode to dvoje delo krščanske ljubezni prav živo priporočeno blagim Kranjcem, — pa tudi vsim drugim blagim srcem po Avstriji in po družih deželah, da pospešuje v blagor ubogim, pa tudi dobrotnikom in celemu velikemu Avstrijskemu cesarstvu!

Nova pogrebna bratovščina.

Banka „Slavija“, katere umno voditeljstvo smo imeli uže večkrat priliko občudovati, iznenadila nas je zopet z novo vpeljavo, katera bo gotovo z občnim priznanjem sprejeta posebno od strani naše prečastite duhovščine.

Po zgledu pogrebnih bratovščin, kakoršne poslujejo po mestih, ustanovila je ona splošno pogrebno bratovščino, katere ud more postati vsakdo, brez razločka starosti in spola in naj stanuje v kakoršnem koli kraju avstrijske države, ako plača pristopnine enkrat za vselej 1 gold., potem pa plačuje vsak teden po 10 kr. Po smrti vsacega uda izplača banka „Slavija“ dotičnemu farnemu uradu, ki je ranjcega pokopal, toliko, kolikor iznašajo pogrebni stroški, ostanek do zneska 50, 100, 150 ali 200 gold. — kar se, se ve da ravná po starosti tistega, ki k bratovščini pristopi, pa se izplača dotični osobi ali za tisti dobrodelni namen, kakor je bil ranjki to določil.

Ker doslej enake bratovščine po deželi še nimamo, — ker so mesečni doneski tako neznatni, da si teh nekoliko krajcarjev tudi najubožnejši delavec lahko prihrani, — in ker bi razširjanje te bratovščine bolje ko marsikaj drugega spodbujalo ljudstvo k večji varčnosti tudi v malih stvaréh, nadejamo se, da bode čast. naša duhovščina pri svojih župljanih ves svoj upliv porabila v to, da se kolikor mogoče veliko udov za bratovščino oglasi, ter želimo, da bi se v kratkem našla v vsaki hiši po Slovenskem vsaj po ena knjižica te pogrebne bratovščine.

Znanstvene stvari.

Zapisnik 43. odborove seje Matice Slovenske

v Ljubljani 18. decembra 1878.

(Konec.)

Za nove poverjenike so se izvolili gospodje: M. Lendovšek, vikar v Ptujju za okraj Ptujski, Damijan Pavlič, vikar v Zagorji, za Pivko, L. Svetec za okraj Litijski, dekan Jož. Kragelj za okraj Tolminski. Poverjenišče cerkniško razdeli se v dva okraja, ker je za enega preveliko; okraj cerkniški, ki bode imel za poverjenika gosp. župana Krašovica, pa okraj starotrški, kateremu bode poverjenik gosp. trgovec Vilar v Pudobu.

V imenu odseka za izdavanje knjig poroča soglasno s prof. Zupančičem g. Klun o prof. Jesenkovi „Zgodovini starega veka“ za višo gimnazijo. Po obširnem razgovoru odbor sklene, gosp. profesorju odgovoriti, da za sedaj, ko še nikakoršnega upanja ni, da bi zgodovina v slovenskem jeziku postala v srednjih šolah šolska knjiga, Matica ne more v natis dati ponujane mu lepe knjige; naj bi pa ta odlok ne odvrnil velecenjenega pisatelja, pripravljati rokopis naslednjih „dveh vekov“, dovrševati že pričete zgodovine za nižje srednje šole, priličnih monografij za „letopis“ itd.

Tako tudi v imenu odsekov poroča soglasno s prof. Marnom g. Stegnar o „Ruski povesti“ (stara

doba), ki jo je Matici ponudil prof. Steklasa. Odbor obžaluje, da Matica z ozirom na svoj denarni stan tudi tega jako mikavnega rokopisa za sedaj ne more sprejeti, posebno ako bode nadaljevala „Slovanstvo“ po „naučnem slovníku“ českem, v katerem za Čehe in Poljake imajo na svetlo priti tudi Rusi.

Predsednik dr. Bleiweis poroča o Cigaletovi „Znanstveni terminologiji“, katero je tudi gosp. Šolar pregledal in je pohvalno omenjal. Enoglasno se sklene, da se to jako nam potrebno delo na svetlo dá zraven „Letopisa“ za leto 1879.

Konečno po predlogu odseka za izdavanje knjig odbor principijelno sklene: 1) Nagrada za nedovršene ali samo obljubljene rokopise se naprej ne daje. 2) Neslovenski in nedovršeni rokopisi se ne sprejemajo.

Dalje tajnik poroča o zbirki „geografičnih imen“, katerih je došlo Matici že blizu iz 300 raznih slovenskih krajev, in nasvetuje, naj se ta zbirka izroči prof. Pletteršniku s prošnjo, naj bi jo on vredil in po svoji misli pripomogel k nje dovrstitvi. Odbor pritrdi omenjenemu predlogu.

V imenu gospodarskega odseka poroča gosp. Klun o neki hiši Matici v nakup ponujani. Po raznih pomislih se za sedaj nič ne sklene, marveč izvoli se odsek 3 udov (gg. Vilhar, dr. Poklukar in dr. Zupanec), kateri naj skrbí za to, da se premoženje Maticino o priličnem času namesti v državnih obligacijah naloži varnejše z nakupom kakega posestva.

Gosp. Robič poroča, da po natančnem pregledovanju Maticine blagajnične knjige je našel, da so ustanovniki in letniki na zaostalih doneskih vsega vkup Matici dolžni 9200 gold. — Gosp. Robič stavi o tej važni finančni zadevi več predlogov. Odbor ukrene, da pridejo v prihodnji odborovi seji v obravnavo.

O knjigah odločenih za leto 1878. poroča gospod predsednik, da je dovršen „Letopis“, ki se je nekoliko zakasnil zato, ker je gosp. J. Navratil, pisatelj jako zanimivega članka o Bosni in Hercegovini, iskal mnogostranskih in zanesljivih virov. Izdala bo tedaj Matica za leto 1878.:

1) „Letopisa“ 3. in 4. snopič s poročilom Maticinim. Celi „letopis“ letošnji bode obsegal blizu 30 pól.

2) „Potovanje okoli svetá“ po Jul. Verne-tu.

3) „Slovnico hrvatskega jezika“, za Slovence spisal prof. Franjo Marn v Zagrebu.

Po tri ure trajajočem zborovanju sklene predsednik sejo z naznanilom, da svečana meseca skliče občni zbor, da pa pred občnim zborom bode še ena seja odseka za izdavanje knjig in ena seja odbora Maticinoga, v kateri se poleg družih obravnav imajo razpravljati gosp. Robičevi finančni predlogi, ki bistveno segajo v delovanje Maticino.

Slovstvene stvari.

Jezikoslovne opazke.

(Konec.)

Iz Rusije. — η.

V v 49. listu „Novic“ leta 1878. na str. 384. častiti g. M. piše: „Poiskal sem si ruski časnik, pogledam va-nj, namreč v „Novoje Vremja“ (? Vremê?) št. 384 p. l., da vidim, je li res, da Rusi pišejo sam v. Prepričal sem se, da Rusi pišejo vù (?!), vo, u in sicer u tudi pri glagolih. „Sù (?!) menda: s) odnoji storoni dvora u zdanija... Oni uvêrjali... utverždali... razkočivalusi (?!) menda: raskačivalas = zibala se je) bo (?!) menda vo) vse storoni“.

Tukaj imate jezdeca v peči!

S tem citatom je častiti gosp. M. dokazal: 1) da ni čital mojega sicer malovažnega jezikoslovnega razgovora, ker mi nekaj podtika, česar nisem trdil; v imenovanem razgovoru sem trdil*), kar tudi tukaj trdim, da Rusi strogo ločijo predlog v (konsonant) od predloga u (vokal), in pa da mi Slovenci predloga u nimamo (razun nekaterih zloženih ostankov); in pa 2) da častiti g. M. (kar mi je sicer prav žal) ruskega jezika ne zna dobro. Gosp. M. je najbrže čital kot vù ruski prefiks vîj, ki se pa ne upotrebuje kot predlog, ampak kot prefiks v zloženih besedah, in ki se na slovenski jezik prevaja s predlogom iz, na pr.: vîjgovarivatj slova = izgovarjati besede; vîjnijatj = jemati kako stvar iz kake posode; vîjrezivatj = izrezavati, rezljati; vîjdu-mannij razkaz = izmišljena povest; vîjhod = izhod. Prefiks vîj tedaj ne samo nima nič obščega s predlogom v, ampak je njemu ravno nasproten po pomenu, in noben Rus ne prostak, ne učenjak tega prefiksa ne meša s predlogom. Sploh v ruski gramatiki ni nikakoršnega izbiranja in tavanja, ni nikakoršne omahljivosti, vse je strogo točno in logično opredeljeno, in tedaj tudi Novoje Vremê, ki je tudi v drugih zadevah izvrsten časopis, piše v čistem Ruskem jeziku. Besede, katere je g. M. iz njega citiral, pomenijo po slovenski to-le: S odnoji storoni dvora u zdanija = na eni strani dvorišča tik poslopja ali pri poslopji (tedaj ne v poslopji). „Oni uvêrjali“ in „utverždali“ pa se pravi: oni so se pridušavali, primaruhali so se, trdili so. Kje je v teh besedah pomen predloga v?! „Vo“ pa pišejo in izgovarjajo Rusi, kedar se predlog v kot konsonant ne more zlit s sledečim zlogom, na pr.: sego dnja bila obednja vo vseh cerkvah = danes je bila maša v vseh cerkvah. To pa ravno dokazuje, da predlog v je konsonant, zakaj ko bi bil vokal, bi izgovarjali in pisali prav tako, kakor: u vseh cerkve jest kolokolnji = pri vseh cerkvah so zvoniki (= vse cerkve imajo zvonike). Tedaj pri Rusih in Čehih je predlog v konsonant, ker pišejo in govoré, kakor g. M. sam pravi, tudi vo in ve na mestu v (prav tako, kakor so in se na mestu s; tudi po slovenski govoré: sestava, sestaviti, sosed na mestu sstava, sstaviti, ssed). Da se nekaj podobnega nahaja tudi pri Slovencih gledé predloga v, ne samo pri Rusih in Čehih, to je častiti gosp. M. tudi sam dokazal, napisavši: „pogledam va nj“ = v časopis; zakaj ko bi bil predlog v vokal, bi g. M. po pravilu, katero morajo znati šolarčki uže v „lementarji“, izgovarjal in pisal: unj, a ne va-nj, to je, v časopis.

Pa vse to nič ne dé. Gospodu M. se u tako dopada, da mora tudi v biti u. Vsa sila njegove argumentacije za u je koncentrirana v besedah: „Narod tako govori; vokal in konsonant pisati z eno in isto črko, to pač ne gre.“ Kako da se gosp. M. samo za ta nesrečni v tako zanima? zakaj ne tudi na pr. na l? Ako je l konsonant, tedaj moramo pisati: bounik, vouk, sounce, zakaj tako narod govori, a ne: bolnik, volk, solnce, ker ne gre pisati konsonanta, kjer se vokal sliši. Na kateri narod se sklicuje gosp. M.? Med narodom in narodom je včasí velik razloček: Kranjski narod? slovenski narod? jugoslavenski narod? ali slavjanski narod tako govori? Na to prašanje bi bilo treba naj-

*) V pojasnilo prijazne pravdice med našima čestitima jezikoslovcema treba opomniti, da gospod M. je nameraval s svojim člankom u ali v le prvo štacijo literarnega združenja, namreč približanje pisanju sosednih naših bratov na jugu, katerim rabi latinica, — gosp. η. pa ima pred očmi zadnjo štacijo literarne slovanske vzajemnosti, do katere, ker jej je tudi cilj cirilica, je pa še zeló zeló daleč. Če kedaj Slovani pridejo do edinega književnega jezika, stopijo Slovenci združeni s Hrvati v kolo vzajemno.

Vred.